

COSUN MAGAZINE

02
2016

'HOE BREDER IN DE MARKT,
HOE BETER'

4

DIKSAPCAMPAGNE

In Dinteloord is op 29 maart, en in Vierverlaten op 4 april, de verwerking van diksap tot kristalsuiker gestart. Het diksap is in de afgelopen campagne in tanks opgeslagen. Voor de verdere verwerking hoeft maar een beperkt deel van de installaties in bedrijf te zijn. Door de latere verwerking kan Suiker Unie de fabriekscapaciteit efficiënter benutten. Suiker Unie houdt de latere diksapverwerking ook na het verdwijnen van de Europese marktordening in 2017. De huidige diksapcampagne duurt naar verwachting vier weken.

INDEX

Van de voorzitter	3
'Hoe breder in de markt, hoe beter'	4
Zaai komt rustig op gang	6
Overgang naar LLB's	7
'Suiker is te negatief in beeld'	8
Opgave leveringswensen	10
Betacalregeling aangepast	11
IRS-informatie	12
Kort Nieuws	16

CONTACT

Cosun, redactieadres

Postbus 3411, 4800 MG Breda
076-5303307
secretariaat.rvb@cosun.com
www.cosunleden.nl

Suiker Unie centraal agrarische dienst

Postbus 100, 4750 AC Oud Gastel
0165-525252
agrarischedienst@suikerunie.nl
www.cosunleden.nl

Voor adressen agrarische dienst in de regio zie: www.cosunleden.nl

COLOFON

Cosun Magazine

is een uitgave van Coöperatie Koninklijke Cosun U.A. voor leden van Cosun

Fotografie in dit nummer

Royal Cosun, Suiker Unie, IRS, Aviko, Kenniscentrum suiker & voeding, DUO Foto/Camille Schelstraete en Michel Heerkens

Foto omslag

Filip Baecke, bietenteler te Westdorpe

Basisontwerp

Koenders Design

Opmaak en druk

SMG-groep, Hasselt

© Coöperatie Koninklijke Cosun U.A., 2016

JAARVERSLAGEN

Medio april staat het Cosun-jaarverslag inclusief de jaarrekening over 2015 op www.cosun-jaarverslag.nl. De pdf's met het verslagdeel en de jaarrekening staan bij 'DOWNLOADS'. Via de navigatie bovenin de pagina kunt u ook meteen naar de digitale versie toe. Als u voor deze route kiest, kunt u via de onderwerpenlijst links op uw scherm direct doorklikken op het onderdeel dat u wilt inzien. Het Cosun MVO-verslag 2015 wordt toegevoegd in mei.

AVIKO FOODTRUCK SUCCESVOL

De Aviko Foodtruck is ook dit jaar weer aanwezig op festivals en bij buitenactiviteiten. Het aantal trucks is uitgebreid naar drie. Het publiek kan bij de foodtruck recepten proeven, kennismaken met de nieuwe maaltijdproducten van Aviko Snel & Smakelijk en inspiratie opdoen voor de kookweek. Weten waar de foodtruck staat? Kijk op www.aviko.nl.

SUIKER IN BEWEGING

Dirk de Lugt
Voorzitter

Op het moment dat ik dit schrijf is het alweer april. Door de weersomstandigheden komen de voorjaarswerkzaamheden maar moeizaam op gang. Het ziet ernaar uit dat de gemiddelde zaaidatum later komt te liggen dan in voorgaande jaren. Gelukkig zegt dat niet alles, want de ervaring van vorig jaar heeft aangetoond dat er gedurende het groeiseizoen nog veel kan worden goedgemaakt. De omstandigheden zijn telkens anders en dat stelt ons steeds weer voor de uitdaging om de juiste keuzes te maken.

Jaarverslag 2015

Ook dit jaar bieden wij u een samenvatting van het Cosun-jaarverslag aan, die is bijgesloten bij dit nummer van Cosun Magazine. Een terugblik op 2015 aan de hand van cijfers, met toelichting en

een vooruitblik naar de nabije toekomst. Daarnaast een beknopte weergave van wat er bij de bedrijven heeft gespeeld, hoe markten zich hebben ontwikkeld en wat de inzet is om de resultaten verder te verbeteren. Als u er nog dieper in wilt duiken, kijk dan op www.cosun-jaarverslag.nl.

Financieel directeur

Tine van de Werken heeft aangegeven dat zij per 1 juni Cosun gaat verlaten en overstapt naar Dümmer Orange. Vanaf 1997 heeft Tine diverse financiële managementfuncties bij Cosun vervuld, de laatste acht jaar als directeur Finance & Control van de coöperatie. Wij danken haar voor haar inzet voor Cosun en haar bijdrage aan het resultaat in de afgelopen jaren. Op 1 juni zal Tine tijdens de jaarvergadering nog wel de jaarcijfers over 2015 presenteren. Ik wens haar heel veel succes in haar nieuwe functie.

Suiker in beeld

In dit nummer een interview met Janine Verheesen die vertelt over haar inzet voor het Platform Suikers en Voeding. De missie van dit platform is bij te dragen aan de beeldvorming rond suiker bij politici, de media, maatschappelijke organisaties en consumenten. De branche (telers, suikerindustrie en grootverbruikers) neemt deel aan de maatschappelijke dialoog over suiker aan de hand van op wetenschappelijke inzichten gebaseerde informatie. Er is consensus dat een van de oorzaken van overwicht de onbalans is in de energiehuishouding. Hierbij spelen alle calorieën een rol, niet alleen die uit suiker.

Internationale suikermarkt

De Europese Commissie verwacht dat er per 30 september 2016 slechts zo'n

700.000 ton suiker in voorraad is. Op een totale consumptie in de EU van minder dan 17 miljoen ton is dit niet al te veel. Voor de Commissie is dit aanleiding maatregelen te overwegen om meer suiker op die markt te krijgen. Dit door stimulering van de invoer van buiten de EU via een verlaagd tarief of het omzetten van surplus- in quotumsuiker. Daar zet ik vraagtekens bij. De suikerprijzen in de EU zijn de laatste maanden weliswaar iets gestegen, maar niet zodanig dat er noodzaak is tot ingrijpen. We zien dat in lidstaten zonder eigen suikerproductie de suikerprijs harder oploopt. Eind april staat het onderwerp opnieuw op de agenda bij de Commissie. In de afweging die ze gaat maken, zullen ervaringen uit het verleden ongetwijfeld ook een rol spelen. De Commissie heeft al eerder extra suiker op de markt toegelaten en dat heeft niet goed uitgedaan door het marktverstoringseffect daarvan. Wellicht is de conclusie dat je soms maar beter niets kunt doen, dan gaat het ook niet fout.

Aandelen worden LLB's

Inmiddels heeft u een brief ontvangen waarin is aangegeven hoe uw huidige aandelen worden omgezet in ledenleveringsbewijzen (LLB's). Het afgelopen jaar is hieraan diverse malen aandacht besteed, zowel in dit blad als in teeltvergaderingen en tijdens de kringvergaderingen, afgelopen februari. Ook in dit nummer vindt u een artikel over dit onderwerp. Mochten er toch nog vragen rijzen, neemt u dan contact met de agrarische dienst of de helpdesk. Zij zullen u graag helpen met vragen die er nog zijn. Stuur in elk geval voor 30 april aanstaande uw antwoordformulier weer naar ons toe. Het onderwerp is er belangrijk genoeg voor.

'HOE BREDER IN DE MARKT, HOE BETER'

Akkerbouwer Filip Baecke uit het Zeeuwse Westdorpe heeft een aantal bijzondere teelten waaronder olifantsgras. Hij ontwikkelt daarvoor zelf een afzetketen. Zijn doel is de maximale verwaarding. Omdat bedrijven steeds meer 'biobased' gaan denken, ontstaan daarvoor vanzelf nieuwe mogelijkheden.

Filip Baecke heeft op zijn bedrijf (100 hectare) bepaald geen doorsnee bouwplan. Hij teelt, behalve wintergraan, consumptieaardappelen en suikerbieten, ook bruine bonen, quinoa en olifantsgras. "Quinoa is een korte keten. Een marktgestuurde teelt met goede prijzen", vertelt Filip. "Voor de teelt zijn geen gewasbeschermingsmiddelen beschikbaar. Een goede teeltvoorbereiding is essentieel. Een uitdaging om als gangbare teler niet-chemisch te werk te gaan. Het verbaasde me dat ik de grond met één keer schoffelen schoon kon houden", vertelt hij.

Het olifantsgras ('Miscanthus') zit sinds 2009 in het bouwplan. Aanvankelijk teelde Filip het op contract voor verwerking tot vezelplaten. "De producent zat in die periode vreselijk omhoog door het gebrek aan vlasscheven, een restproduct van de vlaseelt." Voor Baecke was het een mooie gelegenheid om meer rendement te maken op minder rendabel land. "De

akker waarop ik begon had een slechte grondkwaliteit en lag bij een kreek tegen een Natura 2000-gebied aan, waardoor ik in het graan en de bonen veel gangenschade had. Ik liet daar rendement liggen", aldus Filip.

Oogsten in april

Olifantsgras is een gemakkelijk gewas, dat nauwelijks verzorging behoeft. Filip: "Eén keer planten en je kunt twintig jaar oogsten. Het mislukt nooit. Het is ook een heel efficiënt gewas. De combinatie van een hoge biomassaopbrengst met een laag vochtpercentage en relatief weinig input maken het tot een koploper in duurzaamheid. Er is weinig mest nodig en amper onkruidbestrijdingsmiddel. Het gewas wordt geoogst in april. De opbrengst schommelt jaarlijks tussen de 12 en 18 ton droge stof per hectare, afhankelijk van de grondkwaliteit. Oogsten kan vanaf het tweede jaar na de aanplant. Vermeerderen gebeurt met

wortelstokken. Filip heeft voor de uitplant twee eigen plantmachines ontwikkeld. Hij ziet toekomst in de teelt. Inmiddels is hij met zijn twintig hectare de grootste miscanthusteler van Nederland en heeft hij het bedrijf Cradle Crops (www.cradle-crops.com) opgericht dat de teelt en afzet verder tot ontwikkeling moet brengen.

"We zoeken naar de meest hoogwaardige toepassing in de waardeketen", licht hij toe. "De minste waarde creëer je met opstoken in energiecentrales. Daarna volgt het gebruik als strooisel in de stal. Olifantsgras neemt veel vocht op. Dat is gunstig. Een andere toepassingsmogelijkheid is bijvoorbeeld ook als biologisch afbreekbare bodembedekking en als grondstof voor substraat. Een nog betere verwaarding is verwerking in vezelplaten en in lichtgewicht vezelbeton."

Cradle to cradle

Enkele jaren geleden heeft Filip een interessante, nieuwe afzetmarkt aange-

boord: de verwerking tot toiletpapier. Olifantsgras heeft een cellulosegehalte van 45 tot 52 procent en is daardoor zeer geschikt hiervoor. Baecke is dat idee twee jaar geleden gaan uitwerken met een papierfabrikant in het Limburgse Swalmen. Filip: "Het bedrijf heeft een cradle-to-cradlecertificaat. Het moet op elk procesonderdeel aantonen dat de kringloop gesloten is. Nu is de gebruikte grondstof oud papier, maar dat geeft vervelende reststromen, zoals drukinkt en nietjes. Bij olifantsgras heb je dat niet." Oud papier is daarnaast een steeds schaarser en duurder wordende grondstof aan het worden. Filip: "Daar komt bij: alle overheden zijn verplicht biobased in te kopen. Dat creëert markt."

Dit jaar gaat de celluloseverwerking op volle toeren draaien. "Logistiek is het voor ons een flinke uitdaging, want de papierfabriek heeft zelf geen opslagcapaciteit", vertelt Filip. Baecke moet daarom zelf opslag regelen om de fabriek jaarrond van een continue stroom grondstof te kunnen voorzien.

"We hebben een afnamegarantie voor tien jaar. Het contract geeft ons afzet zekerheid en de fabriek vastigheid in grondstof en prijs. Daar heeft iedereen baat bij", aldus Filip. Hij verwacht dat door deze ketensamenwerking de 70 hectare olifantsgrasareaal die nu wordt geteeld, de komende jaren gaat verdubbelen. De teler krijgt een garantieprijs van 90 euro per ton. Cradle Crops regelt de oogst en afzet. Filip: "Olifantsgras is een geschikte

teelt voor ongemakkelijkere percelen, bijvoorbeeld met rare hoeken of een slechtere kwaliteit grond. Het kan een oplossing zijn voor een perceelprobleem. En je hebt vastigheid aan inkomsten. Het is bovendien goed voor het bodemleven. De jaarlijkse bladval verhoogt het organische stofgehalte."

Drone

Baecke inspecteert zijn gewas met een drone met fotocamera. Die informatie combineert hij met de opbrengstkaarten van de combine. "Je kunt van boven goed zien waar de oude krekken lagen en waar de groei achterblijft. Dat gaat zo beter dan vanaf de tractor", zegt hij. Baecke, voorzitter van de akkerbouwstudieclub Midden Zeeuws-Vlaanderen, was in de regio ook een van de eersten die met GPS aan de slag ging. Digidata over de percelen zijn inmiddels een breed verspreid hulpmiddel voor het management van de akker. Ze 'voeden' tevens andere schakels van de suikerketen. Ze maken het de teler niet alleen mogelijk preciezer, efficiënter en opbrengstverhogend te telen, maar leiden ook tot meer efficiency en kostprijsverlaging in de vervolgschakels. Van daar dat Cosun toe wil naar geodatering van percelen en bietenligplaatsen. De 'big data' maken de bietenteelt en de suikerketen ook transparanter. Ze verschaffen de klanten van Cosun meer inzicht in de duurzaamheid van de teelt.

Hoe groter de kennis, hoe meer uit een teelt te halen is. Voor Baecke is dat ook een van de redenen voor deelname aan Unitip. "Ik hou ervan om met collega's over mijn vak te praten, te overleggen en te leren", zegt hij. "Ik registreer graag zaken. Dat geeft inzicht en het leidt tot resultaatverbetering. Als we het elke dag een beetje beter kunnen doen, blijven we boer. Data-analyse zal nooit een vervanging kunnen zijn van de boer. Je hebt ook boerenverstand nodig. In de combinatie van die twee kom je verder. Je trekt betere conclusies."

Gewaskennis verzamelen met een drone

"Het is goed dat Unitip verplicht wordt", vervolgt hij. "Daar worden we met z'n allen beter van." Ook doet Filip mee aan Veldleeuwewik. "Het verruimt je blik", zegt hij.

Bieten

Filip teelt dit jaar acht hectare BTS 990. Hij heeft het zaad deze keer besteld in de vroegbestelling, omdat er geen noemenswaardig verbeterde nieuwe rassen waren. Zaaïen doet hij in één werkgang. "Met een rotorkopeg en zaaimachine en de bandenspanning naar beneden. Dat heeft afgelopen jaren tot een goede opkomst geleid", zegt hij. Zaaïen doet Baecke vroeg (21 maart). Hij gaat ook extra ledenleveringsbewijzen kopen. "De coöperatie doet haar best om ons bieten te laten telen. Ik kan niet eindeloos opschalen, maar ik heb nog ruimte. Ik wil de rotatie van 1 op 7 kunnen aanhouden", zegt hij. "Dat ook Cosun het zoekt in biobased kan ik alleen maar toejuichen. Je moet naar meer markten kijken dan alleen suiker voor voeding. Hoe breder je je product in de markt kunt zetten, hoe beter."

Ton Schönwetter

Joris Baecke: Maximale verwaarding olifantsgras

ZAAI KOMT RUSTIG OP GANG

Na een natte herfst en een warme, natte winter was de verwachting dat we niet vroeg zouden kunnen gaan zaaien. Maar begin april was toch al 32% van de bieten gezaaid. Teeltseizoen 2016 begint toch nog redelijk op tijd.

Vroeg zaaien is gunstig voor de suikeropbrengst. De verwachting was dat we gezien de natte herfst en warme winter

niet echt vroeg van start zouden gaan.

Het loopt toch weer anders dan verwacht.

Door het drogende weer vanaf de eerste week van maart werden de vroegste percelen al rond het weekeinde van 12 en 13 maart gezaaid. In de week erna kwam vooral in het zuidwesten de zaai op gang. In het noorden was de grond wat minder bekwaam. Omdat de dagtemperaturen de dubbele cijfers niet haalden en met de ervaring van schieters van het afgelopen jaar in het achterhoofd, stelde menig teler de zaai dan ook nog even uit. Ook waren veel percelen er gewoon nog niet aan toe. Het bewolkte weer en de buien rond Pasen hielden massale uitzaai tegen, zodat de gemiddelde zaaidatum niet erg vroeg is. Op een aantal percelen was de grond toch ook nog aardig stug, zodat een dub-

bele grondbewerking noodzakelijk was.

In het algemeen is het zaaibed goed geslaagd en een goede basis voor een goede opkomst en goed oogstwerk.

Muizen

Muizen eten ongekiemde bietenzaden.

In een voorjaar met vroege zaai en lage temperaturen is door trage kieming de kans hierop groter. Deze schade is te voorkomen door een aantal dagen voor het zaaien langs de perceelgrenzen alternatief voedsel aan te bieden, zoals gerst, tarwe of zonnepitten. De muizenschade lijkt dit jaar mee te vallen.

Onkruidbestrijding

De onkruidbestrijding is net op gang gekomen. Op een aantal percelen waar veel onkruid werd verwacht, is een vooropkomstbestrijding toegepast. Of het bovenstaand onkruid is er voor zaai met een bespuiting afgebrand. Op de meeste

percelen wordt het lage doseringsstelsel toegepast en zit de eerste bespuiting erop. Zaak blijft nu om de onkruiden goed te bestrijden, zodat er een mooi gewas staat, wat een optimale opbrengst geeft. Op percelen met aardappelen als voorvrucht moeten we dit jaar rekening houden met aardappelopslag. De enige effectieve methode om deze te bestrijden is glyfosaat. Dit kan met strijkapparatuur of met handmatig aanstippen.

Monitoren

Om tot een optimale opbrengst te komen is het belangrijk het gewas te blijven volgen tijdens, maar ook na de onkruidbestrijdingperiode. Wanneer het perceel regelmatig wordt gecontroleerd, kan er op tijd worden ingegrepen als er iets aan de hand is. Bij een gebreksziekte, zoals mangaan- of magnesiumgebrek, zal dat een bespuiting met mangaan of magnesium zijn.

Het komt ook voor dat een probleem niet tijdens de teelt kan worden opgelost, zoals bij bietencysteaaltjes. Leg het probleem dan vast in Unitip. Bij een volgende teelt op hetzelfde perceel kunt u dan wel de juiste maatregelen nemen: een aaltjesresistent ras inzetten.

Kees Geschiere

OVERGANG NAAR LLB'S

In 2017 vervallen de huidige basisreferentie en de toewijzing. Cosun stapt over op een lidmaatschapssysteem, gebaseerd op ledenleveringsbewijzen (LLB's). Alle leden hebben informatie daarover ontvangen. Gezien de verwachte groei in suikerafzet krijgt iedereen in juni de mogelijkheid 20% extra LLB's te nemen.

De rechten op basis van het Europese quotumsysteem vervallen. De leden houden echter rechten op basis van hun aandelen. De huidige aandelen worden daarom omgezet in LLB's. Een aandeel geeft een minimaal recht van 20 ton bieten bij 16% (dit is de huidige leveringsplicht). Dit is 19 ton bieten bij 17%. In het nieuwe systeem wordt 17% suiker de basis. Per aandeel ontvangt een lid 19 LLB's. Ieder lid heeft hiervan inmiddels een totaaloverzicht ontvangen.

Aanvulling LLB's

Aangezien de meeste leden op basis van hun aandelen minder rechten hebben dan de basisreferentie 2017, krijgen ze nu de mogelijkheid een aantal LLB's bij te nemen, zodat het totaal aantal rechten gelijk wordt aan de basisreferentie. Aan de LLB's is een leveringsplicht van 85% gekoppeld. Vandaar dat leden de keuze krijgen. Wie echter in april niet tekent voor de aanvullende LLB's, zal vanaf 2017 minder bieten kunnen leveren dan nu.

Let op: Deze stap staat geheel los van de uitbreiding van de teelt die Cosun voor ogen heeft. Pas in juni 2016 komt er een aanbod om de teelt uit te breiden met 20%. Dit gebeurt via de uitgifte van extra LLB's. Elk lid kan dan de keus maken om wel of niet te groeien.

Reageer!

Om te voorkomen dat de toewijzing vanaf 2017 wordt verlaagd, moet het

toegestuurde antwoordformulier voor 30 april ondertekend retour gestuurd worden. Leden die niet reageren, ontvangen een aantal LLB's op basis van de aandelen en niet de aanvulling tot op het niveau van de basisreferentie. Dit betekent dat zij vanaf 2017 minder bieten kunnen leveren. Advies: Stuur op tijd het antwoordformulier in.

Effect leveringen 2016

Na afloop van campagne 2016 wordt de basisreferentie 2017 definitief berekend. Als de toewijzing voor 2016 niet vol is geleverd, is de kans groot dat de basisreferentie 2017 neerwaarts wordt bijgesteld. Voor de meeste leden is 2016 namelijk een van de drie keuzejaren in het 3 uit 5-systeem. In dat geval wordt ook een deel van de voorlopig toegekende LLB's ingetrokken. Daarom is het belangrijk om in 2016 de toewijzing vol te leveren.

Dirk Jan Kemp Hakkert

VOORBEELD

Teler A	Teler B
220.000 kg basisreferentie = 1294 ton biet 17%	220.000 kg basisreferentie = 1294 ton biet 17%
35 aandelen	47 aandelen
LLB's: $35 \times 19 = 665$ (ton biet 17%)	LLB's: $47 \times 19 = 893$ (ton biet 17%)
Verschil met huidige basis: $(1294 - 665) = 629$	Verschil met huidige basis: $(1294 - 893) = 401$
Bijnemen LLB's om huidige teeltomvang te handhaven: 629	Bijnemen LLB's om huidige teeltomvang te handhaven: 401

MEER INFORMATIE NODIG?

Hebt u vragen over de omzetting van uw aandelen en basisreferentie naar LLB's raadpleeg dan www.cosunleden.nl. Daar staat uitgebreide informatie en een lijst met vragen & antwoorden. Ook kunt u contact opnemen met de helpdesk: ledenregelingen@cosun.com, of bel tijdens kantooruren naar de helpdesk: (0165)52 52 75.

'SUIKER IS TE NEGATIEF IN BEELD'

Misverstanden over suiker wegnemen. Dat is de missie van het Platform Suikers en Voeding. Cosun is nauw betrokken bij dit Platform. Het uitgangspunt van het Platform: een verantwoord suikergebruik.

Suiker is te negatief in beeld", vindt directeur Janine Verheesen van het Kenniscentrum suiker & voeding, een van de deelnemers aan het Platform Suikers en Voeding. Behalve Verheesen zitten daarin ook vertegenwoordigers van de telers (Cosun, NAV, LTO-Nederland), suikerproducenten (waaronder ook isoglucoseproducenten als Cargill en Tate & Lyle) en de suikerverwerkende industrie. Voorzitter van het Platform is Jos van Campen. "We willen een open dialoog met de overheid, de politiek, de media en de consument", vat ze de intenties van het Platform samen.

Trending topic

"Was het eerder vooral de vetconsumptie die ter discussie werd gesteld, nu zijn het vooral de koolhydraten, waaronder dus ook suiker. Suiker is een trending topic", zegt ze. Gemiddeld consumeert de Nederlander daarvan 26 kilo per jaar, aan voedsel toegevoegd door voedselproducent en consument. Daarnaast wordt zo'n 18 kilo suiker geconsumeerd die van nature in voedselproducten zit, zoals in groente, fruit en melk. Met name die toegevoegde suikers liggen onder vuur nu overgewicht een steeds groter maatschappelijk probleem aan het worden is. De totale consumptie van suikers is al dertig jaar min of meer stabiel. Toch is er bezorgdheid over de consumptie van suikers. Die bezorgdheid heeft ondermeer al geleid tot Kamervragen over suiker in frisdrank en over productreclame voor jongeren. "Het politieke klimaat rondom suiker is heel negatief", aldus Verheesen, voorzitter van de wetenschappelijke commissie van de World Sugar Research Organisation en lid van de Task Force Nutrition van Comité Européen des Fabricants de Sucre (CEFS).

Ook internationaal wordt suiker kritisch bekeken. Zo hebben Mexico en België (sinds 1 januari) een suikertaks op frisdranken. Ook de Engelse overheid kondigde dit onlangs aan.

De overconsumptie aanpakken is ook een verantwoordelijkheid van de suikerketen, vinden de partners in het Platform. "Overgewicht bestrijden is niet alleen de taak van de overheid. De voedingsindustrie en maatschappelijke organisaties hebben daar ook een taak in", aldus Verheesen. Dat gaat overigens verder dan het aanpassen van de productsamenstelling. Het betreft ook het beïnvloeden van consumentengedrag. Dat laatste is geen gemakkelijke opgave. Overconsumptie, bewegingsarmoede en overgewicht gaan hand in hand. Het maakt bestrijding van overgewicht tevens tot een ingewikkelde opgave.

De consumptie van toegevoegde suikers reduceren is voor de suikerverwerkende industrie overigens een grotere uitdaging dan het op het eerste gezicht lijkt. Niet alleen moeten recepturen en productieprocessen worden aangepast, het leidt vaak ook tot verandering in smaak. Voor veel consumenten een reden om een product niet meer te kopen.

Voorlichting

Suiker is een van de koolhydraten, nodig voor het lichaam (energie). Het heeft bij de productie van voedsel diverse functies. Zo is suiker ondermeer smaakmaker (pure zoetstof) en conserveermiddel (bijvoorbeeld in jam), maar ook een onmisbaar hulpmiddel bij fermentering (bijvoorbeeld in worst). Die wordt door bacteriën afgebroken. "Suiker is een uniek natuurproduct. Geen enkele andere zoetstof heeft de smaak, kleur, het mondgevoel en alle toepassingsmogelijkheden van suiker", stelt Verheesen.

Een appeltaart bakken zonder suiker wordt geen succes. De afzet is dus niet zozeer het probleem. "Al komen er steeds meer alternatieven voor suiker." Het grote probleem is vooral de consument die te veel eet en drinkt en te weinig beweegt. 'Te veel calorieën, te weinig verbranding', luidt de algemene diagnose. 'Dus' zit suiker, naast zout en vet, in de maatschappelijke verdachtenbank als veroorzaker van overgewicht en gezondheidsproblemen en daaruit voortvloeiende maatschappelijke kosten. Ook al spelen ook genetische aanleg, cultuur en leefstijl een rol. "Het is onze taak ervoor te zorgen dat de consument de juiste informatie bereikt, zodat hij zelf een verantwoorde keuze kan maken", zegt Verheesen. Leidraad voor die voorlichting zijn de Richtlijnen goede voeding van de Gezondheidsraad en het Voedingscentrum. Het gaat daarin om een gezonde balans tussen consumeren en bewegen. Het Kenniscentrum zelf richt zich met zijn voorlichting primair tot gezondheidsprofessionals, maar ook tot opinievormers als de Consumentenbond, de Hartstichting en de media. De rechtstreekse consumentenvoorlichting over voeding is vooral de taak van het Voedingscentrum.

Suiker Unie

Over suiker doen vaak wilde verhalen de ronde, bijvoorbeeld over de directe relatie met chronische ziektes, hoewel het wetenschappelijk bewijs hiervoor vaak ontbreekt. Vooral via internet kunnen geruchten zich snel verspreiden. Maar ook bijvoorbeeld zelfbenoemde voedinggoeroes stichten met onzinverhalen veel verwarring. Het Kenniscentrum heeft een dagtaak aan het ontzenuwen van al die ongefundeerde meningen. Het centrum zet daarbij in op de wetenschap en op voorlichting aan doelgroepen die beroepshalve met het onderwerp suiker en voeding te maken hebben. Het Platform Suikers en Voeding gaat in die voorlichting nog een stap verder en richt zich ook op beleidsmakers en 'de politiek verantwoordelijken' om te voorko-

Janine Verheesen: 'Informer over suiker op basis van wetenschappelijk onderzoek'

men dat ongefundeerde meningen een eigen waarheid gaan vormen. Met als mogelijk gevolg daarvan bijvoorbeeld eenzijdige overheidsmaatregelen.

"De basis voor de communicatie zijn de wetenschappelijke feiten", aldus Verheesen. Het Kenniscentrum is om die reden veelvuldig opdrachtgever van wetenschappelijk onderzoek, bijvoorbeeld naar de relatie tussen suiker, cognitie, gedrag en suikerverslaving en naar het verband tussen suiker en fysieke prestaties. Een wetenschappelijke adviesraad van hoogleraren in de voeding en de communicatie, een diëtiste en een arts staat borg voor de onafhankelijkheid en juistheid van alle onderzoek en communicatie. "We willen transparant zijn. Alles wat we doen moet toetsbaar zijn en kloppen, want daar word je op afgerekend. Het gaat hier om de geloofwaardigheid van de hele suikersector", benadrukt Verheesen. Suiker Unie financiert het centrum.

SUIKER OP YOUTUBE

Het Kenniscentrum organiseert ondermeer workshops en verspreidt kennis over suiker via wetenschappelijk voorlichtingsmateriaal en de sites www.kenniscentrumsuiker.nl, www.suikerinfo.nl en www.suikerfeiten.nl.

Over de misvattingen over suiker heeft het centrum voorlichtingsfilmpjes op YouTube gezet. Kijk op www.youtube.com/user/Suikerwereld.

Er staan filmpjes over onder meer Suiker en verslaving en Suiker en overgewicht.

Cosun is een van de ondertekenaars van een convenant, dat terugdringing van de overgewichtproblematiek nastreeft. Bijvoorbeeld door de consument meer keuzemogelijkheid te geven, zoals Suiker Unie heeft gedaan met de introductie van de Van Gilse Slimmetjes. Deze klontjes, gemaakt op basis van kristalsuiker en stevia, bevatten 50% minder calorieën.

Dat suiker zo nadrukkelijk in de kijker zit, zal voorlopig zo blijven, verwacht Verheesen. Voorlichting blijft noodzaak. Daarin is overigens ook een taak toebedacht aan de teler. Bijvoorbeeld in de Week van de Akkerbouw. "De teler is de ambassadeur van een duurzaam geproduceerd voedingsmiddel uit de natuur, dat goed past in een verantwoord voedingspatroon. Als je het maar verstandig consumeert."

Ton Schönwetter

OPGAVE LEVERINGSWENSEN

Na de inzaai begint de agrarische dienst met de voorbereidingen voor de campagne. De eerste stap is de opgave van de leveringswensen door de bietenteler. Iedere teler krijgt binnenkort nader bericht hierover.

Inmiddels maakt meer dan 95% van de bietentelers gebruik van het ledenportaal. Het opgeven van de leveringswensen via het ledenportaal is de gemakkelijkste manier.

De leveringswensen voor de aanstaande bietencampagne kunnen kenbaar worden gemaakt vanaf eind april tot 10 mei. Via het portaal gaat de opgave snel en eenvoudig. In het beginscherm kan direct worden gekozen voor 'Opgave levervoorkeur'.

Nieuw

Nieuw dit jaar is de opgave van het bietenperceel bij de leveringswens. Bij de wensenkeuze wordt gevraagd het bijbehorende bietenperceel te selecteren op een kaart. De werkwijze is zo eenvoudig mogelijk gemaakt. Als startpagina verschijnt op het scherm een overzicht van alle percelen van 2015 uit de omgeving van de woonplaats van de teler. Maak een keuze door te klikken op het perceel waar in 2016 uw bieten staan. Als

uw bietenperceel groter of kleiner is, kan dit worden aangepast. Het systeem stelt automatisch het totale bietenareaal vast. Mocht u het aangegeven areaal nog willen aanpassen, dan kan ook dat.

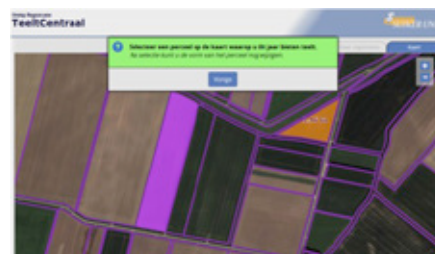
Geen dubbel werk

De geregistreerde percelen worden automatisch vastgelegd in Unitip. Telers die hun bietenperceel al eerder in Unitip hebben vastgelegd, zien bij het opgeven van de leveringswensen hun perceel direct verschijnen. Dubbel vastleggen is dus niet nodig.

Telers die de opgave leveringswens nu nog op papier doen, maken dan nog geen gebruik van de eerste stappen om mee te doen met Unitip.

Opbrengsten in Unitip

De koppeling van het bietenperceel aan een ligplaats levert voordelen op. Zo is gemakkelijk te herleiden welke bieten worden geleverd van welk perceel. Om de opbrengst in Unitip te bepalen, hoeft de

teler alleen maar de perceelnummers in de leveringen te controleren en akkoord te geven op de koppeling van de geleverde vrachten bij het perceel. Het is natuurlijk nog lang geen bieten-campagne. Wel is het handig om zo veel mogelijk gebruik te maken van de mogelijkheden van het ledenportaal. Door de registratie van percelen is Suiker Unie in staat om gericht informatie en adviezen te verstrekken. Zowel signaleringen tijdens het groeiseizoen, als adviezen op basis van perceelhistorie kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan de verbetering van het teeltrendement.

Pieter Brooijmans

BETACALREGELING AANGEPAST

Suiker Unie produceert jaarlijks meer dan 300.000 ton Betacal. De regels voor levering in 2016 aan de leden zijn aangepast.

merperiode. Bij afname van Betacal Flow (binnen de regeling) tijdens de campagne worden alleen de verspreidingskosten in rekening gebracht. Deze kosten zijn afhankelijk van de dosering. Er is nu ook Betacal beschikbaar voor directe voorjaar- of zomer levering. Meer informatie hierover is verkrijgbaar bij de agrarische dienst in uw regio.

Bert Weegeenaar

EIGEN BIJDRAGE

Het afgelopen jaar zijn de prijzen voor mestafzet gemiddeld flink gestegen en dat heeft tevens effect op de keuze van de teler. Daarom is de telerbijdrage voor 2016 bij niet afnemen van Betacal verhoogd van € 0,50 naar € 0,75 per ton geleverde bieten. Als voorbeeld: Over een levering van 800 ton bieten wordt de bijdrage 600 euro. Het alternatief is afname van één vracht Betacal Filter van ongeveer 34 ton. De afkoop komt overeen met circa 18 euro per ton Betacal.

Als een teler kiest voor deelname aan de regeling vervalt de bijdrage van € 0,75 per ton bieten. Betacal Filter kost dan in de regeling € 2,75 per ton. De kosten van een volle vracht filter komen dan op € 93,50. Daarmee komt het voordeel voor de teler uit op circa 500 euro. Telers die al hebben opgegeven niet deel te willen nemen aan de regeling 2016, kunnen hun opgave in het ledenportaal nog tot 1 mei 2016 wijzigen.

Het grootste deel van de geproduceerde Betacal gaat naar bietentelers. Zo'n 60.000 ton gaat naar bedrijven in binnen- en buitenland, die het met veengrond mengen tot 'dekaarde' voor de champignonenteelt.

Kringloop

In het productieproces van biet tot suiker worden bij de sapzuivering de 'niet suikers' in de biet gebonden aan de toegevoegde kalk, die Suiker Unie zelf in de kalkovens produceert uit kalksteen. De 'niet suikers' bestaan onder andere uit organische stof, magnesiumoxide, stikstof, fosfaat en vele sporenelementen. Doordat fosfaat en stikstof meetellen in het gebruiksnormenstelsel is de belangstelling voor Betacal in de loop der jaren enigszins afgenomen. Een flink aantal telers koos voor dierlijke mest in plaats van Betacal van de eigen coöperatie.

Voor Cosun was dit in 2012 aanleiding de Betacal telerregeling in te voeren. Via deze regeling gaat het grootste deel van de Betacal met daarin de 'niet suikers' verpakt in kalk weer terug naar de akker. Dat past in het kringloopdenken en bij de duurzame productie van suiker. De regeling geeft de teler de vrijheid om wel of niet Betacal af te nemen. De afgenomen hoeveelheid die niet is verspreid, telt niet mee voor het gebruiksnormenstelsel. Wel in de voorraad.

Keuzevrijheid

De ledenraad heeft aangegeven, dat de telers keuzevrijheid in de regeling moeten hebben. Om die reden kan een teler bijvoorbeeld kiezen voor afname voor meerdere jaren ineens. Nieuw is de mogelijkheid om, zolang de voorraad strekt, Betacal filter te bestellen voor levering gedurende campagne 2016 in plaats van in de daaropvolgende voorjaar- of zo-

OPKOMST VERTELT VEEL

Het verloop van de plantopkomst kan veel informatie opleveren over het bietenperceel. Een langzame of onregelmatige opkomst, tweewassigheid en plantwegval duiden op problemen. Het is belangrijk om dit op tijd te constateren, zodat eventueel nog maatregelen genomen kunnen worden.

Met telstroken kan de teler mogelijke problemen bij de opkomst opsporen.

Door vanaf het moment dat de eerste planten opkomen het plantaantal te volgen, kunnen eventuele problemen snel in kaart gebracht worden. Door dit steeds in dezelfde, vooraf uitgezette telstroken te doen, is het mogelijk de opkomst in de tijd te volgen.

Met telstroken opkomst volgen

Telstroken dient de teler exact met een meetlint uit te meten en diagonaal over het perceel verspreid uit te zetten. Het gemiddeld aantal planten per tien meter rij vermenigvuldigd met 2000 geeft het plantaantal per hectare.

Met behulp van de applicatie '(Over)zaai, opkomst en groei' kan een teler voor zijn eigen regio en zaaitijdstip vaststellen

wat de verwachte opkomstdatum van de planten moet zijn (zie kader). Is op die datum de opkomst nog geen 50%, of is deze heel onregelmatig, dan is dat een reden om naar de oorzaak ervan te zoeken.

Oorzaak vaststellen

Een slechte of onregelmatige opkomst kan te maken hebben met het vóórkomen van ziekten en plagen. Maar het kan ook worden veroorzaakt door problemen met de bodem, bijvoorbeeld door korstvorming of droogte. Om de mogelijke oorzaak te ontdekken zal het vaak nodig zijn, om op plaatsen waar de planten ontbreken, het zaad op te zoeken. Als het zaad niet aanwezig is, kan het duiden op een probleem bij het zaaien of op muizenvraat (de opengebroken pil is dan

nog wel terug te vinden). Is zaad wel aanwezig, maar is dit niet gekiemd, kan vochtgebrek of slecht zaad de oorzaak zijn. Is er een kiem, maar blijft deze onder de oppervlakte, dan is waarschijnlijk korstvorming de reden.

Het kan ook zijn dat planten onder of net boven de grond zijn aangevreten door insecten, slakken of hazen. Als dat vermoeden bestaat, kunt u naar sporen zoeken van de aanvaller(s). Ook bodemschimmels, aaltjes en een lage pH kunnen plantwegval veroorzaken. Dergelijke oorzaken herkennen kan door de symptomen bij de plant op te zoeken in de applicatie 'Ziekten en plagen' (zie www.irs.nl of de IRS-app). In alle gevallen moet de teler eerst de oorzaak kennen, voordat hij maatregelen kan nemen.

Overzaaien zelden lonend

Overzaaien is pas lonend als het plantaantal zeer laag en onregelmatig is en dat ook blijft. Dat komt omdat overzaaien veel extra kosten met zich meebrengt, maar ook omdat een overgezaaid gewas later is en daardoor een korter groeiseizoen heeft. Bovendien kunnen suikerbieten enorm compenseren: als er weinig

Rubriek onder
verantwoordelijkheid van:

Postbus 32, 4600 AA Bergen op Zoom

Tel.: +31 (0) 164 274 400
Fax.: +31 (0) 164 250 962

irs@irs.nl
www.irs.nl

Eindredactie: Jurgen Maassen

Om de oorzaak van een slechte opkomst vast te stellen zal het vaak nodig zijn om het zaad op te zoeken.

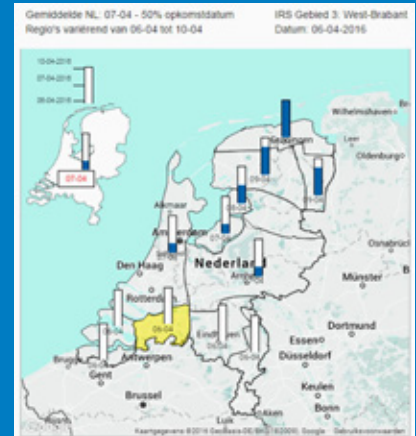
planten staan, nemen de overgebleven bieten de productie over en worden groter. Tenslotte moet de oorzaak van het slechte plantbestand bekend zijn en zijn opgelost. Of overzaaien loont, hangt van de zaaidatum af en van het plantaantal. Dit kunt u met de applicatie '(Over)zaai, opkomst en groei' zelf berekenen (zie kader).

Noud van Swaaij

Applicatie (Over)zaai, opkomst en groei

Het moment dat de planten zullen opkomen is vooral afhankelijk van de temperatuur. De applicatie '(Over)zaai, opkomst en groei' (zie www.irs.nl of de IRS-app) berekent voor iedere regio de verwachte opkomstdatum en groeipuntsdatum (zie schermafbeelding). De applicatie gebruikt daarvoor de zelf in te stellen zaaidatum en actuele en verwachte temperatuur.

Daarnaast kan de teler informatie krijgen over het verloop van temperatuur, straling, neerslag en verdamping over de door hem zelf ingestelde periode. De applicatie laat de dagwaarden en de som van het gevraagde weergegeven in die periode zien. De applicatie kan ook behulpzaam zijn bij het bepalen of overzaaien lonend is. Daarvoor moet de teler de oorspronkelijke en de geplande, nieuwe zaaidatum invoeren alsmede het plantaantal op het perceel. Daarmee wordt het saldoverschil tussen wel en niet overzaaien berekend.

Kom 2 juni naar Lelystad voor de Praktijkmiddag suikerbieten!

PPO-agv Lelystad en IRS verzorgen op donderdagmiddag 2 juni 2016 in Lelystad een Praktijkmiddag suikerbieten met een uitvoerig en interessant programma. Er is een bedrijvenmarkt en via een geleide rondgang krijgt u uitleg bij diverse onderwerpen en demo's. Toegelicht worden rassenkeuze, kali- en fosfaatbemesting en het effect van de groenbemesterkeuze op ziekten en plagen in de bietenteelt. Ook kunt u kennismaken met problemen die u in uw bietenperceel kunt tegenkomen. Drift- en middelenreductie staat centraal op het demoveld geïntegreerde onkruidbeheersing. Verder wordt ingegaan op hoe u met spuittechniek kunt inspelen op 75% driftreductie. Wilt u de officiële opening en de presentatie 'suikerbieten – fit voor de toekomst' van Frans Tijink (directeur IRS) bijwonen, zorg dan dat u uiterlijk 13.00 uur aanwezig bent. Meer over het programma, hoofdsponsor, bedrijven op de bedrijvenmarkt kunt u vinden op: www.wageningenur.nl/suikerbieten2016.

Datum: 2 juni 2016

Plaats: PPO Lelystad, Edelhertweg 1, Lelystad

Tijden: 13.00-13.25 uur: officiële opening + presentatie 'suikerbieten – fit voor de toekomst'
13.00-18.30 uur: bedrijvenmarkt
13.25-15.25 uur: start geleide rondgang langs de diverse onderwerpen

MELDE SOMS PROBLEEMONKRUID

Er zijn verschillende meldesoorten, die allen behoren tot de familie van de ganzevoetachtigen. De in de bietenteelt meest gangbare meldesoorten zijn melganzevoet, stippelganzevoet en uitstaande melde. Een effectieve bestrijding van melganzevoet en uitstaande melde kan een probleem zijn.

Op de meeste bietenpercelen komen één of meer meldesoorten voor. Veel voorkomende soorten zijn melganzevoet (*Chenopodium album*), stippelganzevoet (*Chenopodium ficifolium*) en uitstaande melde (*Atriplex patula*). De effectiviteit van de bestrijding van deze onkruiden kan per soort en per perceel verschillen.

Melganzevoet

Melganzevoet is in het algemeen prima te bestrijden met de beschikbare herbiciden. Er zijn echter percelen waar melganzevoet slecht te bestrijden is, in veel gevallen door resistentie (verminderde gevoeligheid) van melganzevoet voor metamitron. Oplossing hiervoor is toevoeging van Centium 360 CS aan de LDS-combinatie. Dit is mogelijk vanaf het tweebladstadium van de bieten, de eerste keer in een dosering van 0,025 liter per hectare, daarna in een dosering van 0,05 liter per hectare (in totaal maximaal 0,2 l per hectare).

Melganzevoet

Stippelganzevoet geen probleem

Stippelganzevoet is gevoeliger voor bietenherbiciden dan melganzevoet. Bestrijding is dan ook geen probleem met de gangbare LDS-combinatie. Er is ook geen resistentie in deze soort vastgesteld.

Stippelganzevoet

Uitstaande melde

De laatste jaren komen er uit de praktijk, met name uit het zuidoosten van het land, steeds meer geluiden dat uitstaande melde op diverse percelen zeer lastig te bestrijden is. Dat was reden om vorig jaar een proefveld aan te leggen op een perceel waar men in het verleden veel moeite had om dit onkruid onder de duim te houden. Op dit perceel bleek uitstaande melde inderdaad erg lastig te bestrijden. Met vijf 'standaard' LDS-besputtingen na opkomst was het bestrijdingsresultaat slecht. Zelfs met 50 tot 100% hogere doseringen was het resultaat volstrekt onvoldoende! Ook toevoeging van Centium 360 CS in naopkomstcombinaties was niet effectief tegen uitstaande melde. Deze toevoeging is wel effectief tegen (resistente) melganzevoet.

Resistentie?

Uitstaande melde is lang niet overal moeilijk te bestrijden. De vraag is waarom dit onkruid op het ene perceel goed en op het andere perceel slecht te bestrijden is. Een mogelijke verklaring voor een slecht resultaat is dat uitstaande melde resistent is tegen één of meerdere bietenherbiciden. Of er sprake is van resistentie en tegen welke werkzame stof, zal nader onderzocht worden.

Uitstaande melde

Bestrijding

Er is geen eenvoudige chemische oplossing voor moeilijk te bestrijden uitstaande melde. Het enige dat u kunt doen is een flinke verhoging van de doseringen herbiciden in de combinatie met ongeveer 100%, te beginnen in het kiembladstadium van het onkruid. Toepassing 's avonds of 's morgens vroeg kan de effectiviteit wat verbeteren. Dit geldt ook voor het hanteren van korte intervallen tussen de bespuitingen, zo kort als wettelijk toegestaan is. U moet er echter rekening mee houden dat de bieten een flinke tik kunnen krijgen en de bestrijding van uitstaande melde lang niet 100% zal zijn.

Marco Bom en Peter Wilting

Applicatie IRS-LIZ-Onkruidbeheersing online

Als u een onkruidbestrijdingsadvies wilt, maak dan gebruik van de applicatie IRS-LIZ-Onkruidbeheersing via www.irs.nl/ilo. Deze applicatie houdt voor wat betreft de middelen en doseringen rekening met de aanwezige onkruiden, het stadium van de onkruiden en de bieten en met de spuitomstandigheden. Zo worden de doseringen gecorrigeerd voor het weer voor en na de bespuiting, het tijdstip van bespuiting en de gewasgroei. De applicatie kiest in eerste instantie de middelen uit een standaardlijst, maar biedt ook de mogelijkheid om alternatieve middelen te kiezen.

Veel aardappelopslag verwacht

Door de zachte winter is de kans op aardappelopslag in de bieten dit jaar groot. Zorg voor een goede bestrijding, zowel bovengronds als ondergronds. Dit is mogelijk door handmatige toediening van glyfosaat (weinig opslag) of door machinale toediening (bijv. kappenspuit, onkruidstrijker). Informatie over de gangbare apparatuur vindt u in hoofdstuk 6.1.4 van de Teelthandleiding op de IRS-site. Op www.irs.nl/apparatuuraardappelopslag staat ook een lijst met personen/bedrijven, die een werktuig voor aardappelopslagbestrijding beschikbaar hebben.

Een alternatief bij handmatige toediening is toediening van een Goltixoplossing (1 deel middel op vijf delen water). De bieten zijn hier ongevoelig voor, de opslag wordt meestal effectief bestreden. Soms kan het resultaat wat tegenvallen als de planten erg afgehard zijn en/of als het aardappelras wat minder gevoelig voor Goltix is. Pas op dat u de toegestane maximale dosering per hectare niet overschrijdt!

Glyfosaat doodt aardappelopslag boven- en ondergronds!

Bietenherbiciden niet geschikt

LDS-combinaties plus eventuele toevoegingen (bijvoorbeeld Frontier Optima, Dual Gold en clopyralid (Lontrel 100 e.a.)) zijn niet effectief tegen aardappelopslag. Het loof wordt soms wat 'aangebrand' of zakt tussen het bietenloof weg, maar de knollen blijven intact en kunnen aardappelcystenaaltjes blijven vermeerderen.

VRAAG EN ANTWOORD

WAAROM DE BIETENLIGPLAATS VERBETEREN?

Een verdere optimalisering van het bietentransport en de verlading helpt Suiker Unie de kosten voor logistiek te verlagen. Bieten moeten zo snel mogelijk geladen en afgevoerd kunnen worden. Suiker Unie heeft vorig jaar geanalyseerd wat er aan bietenligplaatsen verbeterd kan worden. Dat kan bijvoorbeeld bereikbaarheid van de ligplaats zijn, de grootte of de kwaliteit. Telers met afwijkende ligplaatsen krijgen hierover in april een brief. Bieten die liggen op ligplaatsen die niet 100% voldoen aan de voorwaarden, zullen niet worden opgeladen. Eerst moet dan de situatie verbeterd worden.

Goed bereikbare (l) en zeer slecht bereikbare (r) ligplaats

UIT MIJN AANDELENOVERZICHT BLIJKT DAT DE AANDELEN NIET ZIJN AFGELOST. HOE KAN DIT? IK BEN AL JAREN LID.

Bij telers die vorig jaar een UB-uitkering hebben gekregen, zijn ook de aandelen van voor 2000 omgewisseld. Ze hebben daarbij een BBU-uitkering ontvangen. Dit is gebeurd, omdat de BBU-regeling, die geldt voor aandelen van voor 2000, wordt afgebouwd. Met die uitkering is zowel het aankoopbedrag (€ 181,50/aandeel) als de meerwaarde uitbetaald. Voor de ingeleverde aandelen zijn automatisch nieuwe aandelen teruggeplaatst, die weer afgelost moeten worden.

HOEVEEL MOET IK BIJBETALEN OP DE LLB'S?

De LLB's kosten € 5,50 per stuk. Op het totaalbedrag dat voor de LLB's betaald moet worden, wordt het reeds afgeloste bedrag op aandelen in mindering gebracht. Dit afgeloste bedrag staat op het jaarlijkse aandelenoverzicht op het ledenportaal.

MIJN ZOON/DOCHTER ZIT IN DE MAATSCHAP, MAAR IS GEEN LID VAN COSUN. KAN IK STRAKS OOK LLB'S OP ZIJN/HAAR NAAM LATEN ZETTEN?

De zoon /dochter/opvolger of iemand anders die actief is in het bedrijf, maar nog geen lid is, kan lid worden van Cosun en als lid deelnemen in het bedrijf. Een lid kan een deel van de aan hem toegekende LLB's aan het nieuwe lid overdragen. Het lidmaatschap en de LLB's geven pas rechten vanaf

teeltjaar 2017. Indien dit speelt, neem dan zo spoedig mogelijk contact op met uw contactpersoon bij de agrarische dienst. Een nieuw lid in een maatschap moet straks minimaal 250 LLB's op naam krijgen. Bij bestaande maatschappen is deze minimumeis tijdelijk niet van toepassing.

Als het lidmaatschap al moet gelden voor teeltjaar 2016, dan moet het nieuwe lid voor teeltjaar 2016 nog aandelen nemen en zal het huidige lid aandelen moeten inleveren. Neem ook dan contact op met de agrarische dienst.

Meer over LLB's staat op www.cosunleden.nl.